

ישופני, וכתוב שם הוא ישופך ראש. ומשום שבשערה ישופני, הרבה פצעי חנם. שדרכו להזיק חנם, וטורף טרף לחנם.

ואם תאמר שעושה בלי רשות - והנה פתוב רוח סערה עשה דברו? וכתוב (קהלת ט) אם ישף הנחש בלוא לחש. נחש אינו נושף עד שלוחשים לו מלמעלה. שאמר רבי שמעון, יש שלוחשים לו מלמעלה, ולא נודע אליו אותו הנחש, והורג את מלשהו אחר. אשרי מי שלא נודע אליו ולא נרשם לפניו.

מה פתוב באלימלך? (רות א) ושם האיש אלימלך. פיון שגרשם אצלו, הסטין בדין עליו, עד שהרג אותו, שכתוב וימת אלימלך. פיון שהתחיל בו, התחיל בכניו, והפל בענש של הדין, שאין ענש פענש של הדין. שלא יאמר הדין שהוא נענש לבדו, אלא הוא ובניו וכל ביתו יתפסו בחטא הדין.

הדין יש לו לרדף ולדעת אחרי מעשי בני העיר, מפני שהוא נתפס בחטאיהם. שלא יאמר הדין, אני פדי לדון בין איש לחברו, ולא יותר. אלא כל מעשי בני העיר תלויים על צנארו. ואם אוטם עיניו ממעשי העיר, הוא נתפס בחטאיהם.

אלימלך יכול היה לעמד ולהגן על דורו, וצדיק היה. בשעה שהקדוש ברוך הוא התעורר בדין על העולם, הוא משגיח בראשי העם, ורצה לכסות על אלימלך. בראשונה מה פתוב? איש סתם, ולא כתוב מי הוא. מיד קם המקטרג ואמר, ושם האיש אלימלך, שהוא נרשם ונודע הוא וכל ביתו.

מבאן למדנו, שאין דין בכל דור ודור שלא נרשם ונודע אצלו

וּכְתִיב הַתֵּם (בראשית ג טו) הוּא יִשׁוּפֶךָ רֹאשׁ. וּבִגִּין דְּבִשְׁעָרָה יִשׁוּפֶנִי, הַרְבֵּה פִּצְעֵי חֲנָם, דְּאוֹרְחִיָּה לְאַבְאָשָׁא חֲנָם, וְטֹרֵף טֹרְפָא לְמַגְנָא.

וְאִי תִימָא בְּלֹא רִשׁוּת קָא עֲבִיד. וְהַכְּתִיב, (תהלים קמח ח) רוּחַ סַעְרָה עוֹשֶׂה דְּבָרוֹ. וּכְתִיב, (קהלת י א) אִם יִשְׁף הַנְּחָשׁ בְּלֹא לְחֹשׁ. (דף צה ע"ב) חִוּיָּא לָא נָשָׁף, עַד דְּלַחֲשִׁין לִיה מְלַעֲיָלָא. דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֵית דְּלַחֲשִׁין לִיה מְלַעֲיָלָא, וְלֹא אֲשַׁתְּמוּדַע לְגַבִּיָּה הֵהוּא חוּיָּא, וְקָטִיל לִיה לְאַחֲרָא. זַפְאָה מֵאֵן דְּלֹא אֲשַׁתְּמוּדַע גַּבִּיָּה, וְלֹא אֲתַרְשִׁים קַמִּיהָ.

מה פתוב באלימלך. ושם האיש אלימלך, פיון דאתרשים לגביה, אסטין בדינא עלוהי, עד דקטל ליה. דכתוב, וימת אלימלך. פיון דשרי ביה שארי בכנוי וכולא בעונשא דדיינא, דלית ענשא פענשא דדינא. די לא יימא דיינא דאיהו אתענש בלחודוי, אלא איהו ובנוי וכל בייתיה יתפסון בחובא דדינא.

דיינא, אית ליה למירדף ולמדע בתר עובדי דבני מתא, דאיהו איתפס בחובביהו. דלא יימא דיינא, אנא למידן דינא בין גברא לחבריה, ולא יתיר. אלא כל עובדי מתא תלויין על קודליה. ואי אטים עינוי מעובדי מתא, איהו אתפס בחובביהו.

אלימלך יכול הוי למיקם ולאגנא על דריה, וזפאה הוה. בשעתא דאיתער קודשא בריה הוא בדינא על עלמא, אשגח בראשיהן דעמא, ובצעא לחפיא על אלימלך. בקדמיתא מה פתיב. איש סתם, ולא כתיב מאן הוא. מיד קם מקטרגא ואמר, ושם האיש אלימלך, דאתרשים איהו ואשתמודע הוא וכל בייתיה.

מבאן אוליפנא, דלית דיינא בכל דרא ודרא,